

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3676/22
18.1.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Сање Агатоновић, председника већа и судија Данице Косовац и Весне Секулић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., ..., ..., чији је пуномоћник Милош Марковић, адвокат из Београда, Интернационалних бригада 59, против тужене Републике Србије – Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, Косовска 31, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о жалби тужене изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 4605/20 од 23.3.2021. године, у седници већа одржаној дана 18.1.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 4605/20 од 23.3.2021. године у првом ставу изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка садржано у трећем ставу изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 4605/20 од 23.3.2021. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена Република Србија – Министарство правде да тужиоцу АА из ... на име трошкова првостепеног поступка исплати износ од 103.600,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате, у року од 15 дана од пријема ове пресуде.

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосновани захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 4605/20 од 23.3.2021. године, првим ставом изреке делимично је усвојен тужбени захтев, па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати износ од 750.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 23.3.2021. године до исплате, а другим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу преко досуђеног за износ од још 702.000,00 динара са

траженом законском затезном каматом. Трећим ставом изреке обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 129.610,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Благовремено изјављеном жалбом тужена је првостепену пресуду добијала из свих разлога прописаних одредбом члана 373 став 1 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11...18/20), како то из садржине жалбе произлази у првом и трећем ставу изреке. Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражила.

Тужилац је доставио одговор на жалбу. Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражио.

Испитујући правилност првостепене пресуде у добијаном делу, сагласно овлашћењима предвиђеним чланом 386 Закона о парничном поступку, Апелациони суд је оценио да је жалба тужене делимично основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а изреке првостепене пресуде у потврђујућем делу је јасна и у њеном образложењу су дати потпуни разлози о битним чињеницама, тако да се она жалбом неосновано добија и указивањем на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању и стању у списима, у предмету Вишег суда у Београду Кпп 72/19 вођен је кривични поступак против тужиоца због постојања основане сумње да је извршио кривично дело неовлашћене производње и стављања у промет опојних дрога из члана 246 став 1 у вези са чланом 33 КЗ, покренут наредбом за спровођење истраге Вишег јавног тужилаштва у Београду КТИ 92/19 од 14.2.2019. године, а истом је констатовано да је тужилац неосуђиван. Решењем судије за претходни поступак Вишег суда у Београду Кпп 72/19 од 14.2.2019. године према тужиоцу одређен је притвор који се према истом има рачунати од дана лишења слободе 12.2.2019. године и који је по овом решењу могао трајати најдуже до 14.3.2019. године. У образложењу наведеног решења наведено је да постоје околности које указују на опасност од бекства с обзиром да тужилац – окривљени има пријављено пребивалиште у Републици Српској, а да је држављанство Републике Србије добио неколико дана раније. Решењем судије за претходни поступак Вишег суда у Београду Кпп 72/19 од 14.3.2019. године према тужиоцу (окривљеном) продужен је притвор за још месец дана и по том решењу притвор је могао трајати најдуже до 13.4.2019. године, док је решењем судије за претходни поступак Кпп 72/19 од 12.4.2019. године тужиоцу (окривљеном) притвор је продужен за још 30 дана на основу члана 211 став 1 тачка 3 ЗКП. Решењем Апелационог суда у Београду Кжр 55/19 од 9.5.2019. године према тужиоцу – окривљеном продужен је притвор за још месец дана из разлога прописаних одредбом члана 211 став 1 тачка 1 и 3 ЗКП. Решењем Вишег суда у Београду Кпп 72/19 од 12.6.2019. године према тужиоцу (окривљеном) притвор је укинут и наложено је да се исти одмах пусти на слободу. Тужилац је у притвору провео укупно 121 дан.

Према наредби Вишег јавног тужилаштва у Београду Кти 92/19 од 9.7.2019. године према тужиоцу је обустављена истрага покренута наредбом о спровођењу истраге Вишег јавног тужилаштва у Београду Кти 92/19 од 14.2.2019. године, због непостојања довољно доказа за оптужење.

Према налазу и мишљењу лекара специјалисте из области психијатрије од 24.10.2019. године тужилац је претрпео тегобе у виду напетости, страха, несанице и повлачења у себе од фебруара 2019. године када је лишен слободе, да су тегобе биле интензивније последња три месеца, јер је тужилац услед наведеног лишења слободе изопштен из друштва, те је склон депресивном понашању.

Према предлогу за мирно решење спора од 22.8.2019. године тужилац се обраћао туженој са захтевом за накнаду штете услед неосновног лишења слободе у предмету Вишег суда у Београду Кпп 72/19.

Према допису Министарства правде од 23.12.2019. године тужена је прихватила тужиочев предлог за мирно решење спора и дала предлог да се тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 423.500,00 динара.

Према исказу тужиоца, саслушаног у својству парничне странке, дана 12.2.2019. године ухапшен је и приведен у СУП Вождовац где је доживео тортуру, јер су га називали убицом деце, дилером и криминалцем иако није имао везе са кривичним делом које му је стављено на терет. Након 48 сати од привођења изведен је пред Тужиоца који му је одредио притвор од 30 дана. Одведен је у притвор Централног затвора у Београду где је боравио у соби са 10 -12 других притвореника, међу којима су била и лица оптужена за тешка кривична дела и који су га од почетка малтретирали, тако што су га терали да им пере ствари, патике, веш, два пута дневно је чистио собу као и WC. Када би примио новац други затвореници су га терали да им купује ствари у кантини, па им је куповао цигаре, храну и остале потрепштине. Када је изашао из притвора у месту у коме живи наишао је на осуду комшија и пријатеља. Место где живи је мало, те су сви били упућени да је он био притворен и које му је кривично дело било стављено на терет. После притварања обратио се психијатру за помоћ, имао је несанице које и даље трају, а исти је тужиоцу преписао терапију.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредби чланова 588 став 1, 589 став 1 и 4 Закона о кривичном поступку и члана 200 Закона о облигационим односима оценио да је тужилац био неосновано лишен слободе у периоду од 12.2.2019. године до 12.6.2019. године, укупно 121 дан, јер је наредбом Јавног тужиоца Вишег јавног тужилаштва у Београду Кти 92/19 од 9.7.2019. године обустављена истрага против тужиоца због непостојања довољно доказа за оптужење, те је закључио да тужиоцу припада накнада нематеријалне штете за претрпљене душевне болове услед неоснованог лишења слободе.

Висину накнаде нематеријалне штете првостепени суд је одмерио применом критеријума из члана 200 Закона о облигационим односима у вези са чланом 232 Закона о парничном поступку, оцењујући да дужина трајања неоснованог лишења слободе, врста и тежина кривичног дела које му је стављено на терет и осећај проживљеног у притвору оправдава досуђивање накнаде, која се досуђује у

јединственом паушалном износу, имајући у виду све субјективне и објективне околности конкретног случаја и чињеницу да је у питању млад човек према коме се након изласка из притвора средина другачије односи, па је првостепени суд делимично усвојио тужбени захтев и обавезао тужену да тужиоцу исплати износ од 750.000,00 динара са припадајућом каматом, док је одбио као неоснован тужбени захтев у делу преко досуђеног за износ од још 702.000,00 динара са траженом законском затезном каматом, оцењујући да је у том делу захтев превисоко постављен и да не одговара значају повређеног дела и циљу коме служи накнада.

На досуђени износ накнаде нематеријалне штете тужиоцу је сходно члану 277 Закона о облигационим односима досуђена законска затезна камата почев од дана пресуђења, када је утврђена висина правичне накнаде нематеријалне штете, па до исплате.

По оцени Апелационог суда, првостепени суд је за своју одлуку у потврђујућем делу дао правилне, аргументоване и на закону засноване разлоге, које у целости прихвата Апелациони суд и сходно члану 396 став 2 Закона о парничном поступку на исте упућује.

Одредбом члана 584 став 1 тачка 1 Законика о кривичном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021) прописано је да се неосновано лишеним слободe сматра лице које је било лишено слободe, а није дошло до покретања поступка, или је правноснажним решењем поступак обустављен или је оптужба одбијена, или је поступак правноснажно окончан одбијајућом или ослобађајућом пресудом, док је ставом 2 истог члана прописано да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободe.

Одредбом члана 588 став 1 Законика о кривичном поступку прописано је да пре подношења суду тужбе за накнаду штете, оштећени је дужан да поднесе захтев министарству надлежном за послове правосуђа ради постизања споразума о постојању штете и врсти и висини накнаде, а ставом 2 истог члана да о захтеву за накнаду штете одлучује комисија за накнаду штете чији се састав и начин рада уређује актом министра надлежног за послове правосуђа.

Одредбом члана 589 став 1 Законика о кривичном поступку прописано је да ако захтев за накнаду штете не буде усвојен или комисија не одлучи о захтеву у року од три месеца од дана када је поднет, оштећени може надлежном суду поднети тужбу за накнаду штете, док је ставом 4 истог члана прописан да се тужба за накнаду штете подноси против Републике Србије.

На утврђено чињенично стање, правилно је првостепени суд применио одредбу члана 584 став 1 тачка 1 ЗКП, ценећи да је тужена у обавези да тужиоцу накнади штету претрпљену због неоснованог лишења слободe у трајању од 121 дан у периоду од 12.2.2019. године до 12.6.2019. године, имајући у виду да је Јавни тужилац Вишег јавног тужилаштва у Београду наредбом обуставио истрагу против тужиоца због непостојања довољно доказа за оптужење, те да тужилац није скривио лишење слободe. Правилан је закључак првостепеног суда да тужилац на основу члана 200

Закона о облигационим односима има право на накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе и да је тужена одговорна за штету коју је тужилац претрпео услед неоснованог лишења слободе.

Неосновани су жалбени наводи о учињеној битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку, указивањем да првостепени суд није дао разлоге за своју одлуку, имајући у виду да је првостепени суд сходно члану 8 Закона о парничном поступку правилно оценио изведене доказе појединачно и у међусобној вези, а затим на основу резултата целокупног доказног поступка дао јасне разлоге које чињенице сматра доказаним, правилно ценећи исказ тужиоца, као и писане исправе, па је на основу резултата целокупног доказног поступка извео правилан закључак да тужиоцу припада тражена накнада нематеријалне штете.

Неосновани су жалбени наводи да је побијана пресуда донета погрешном применом материјалног права и то члана 200 Закона о облигационим односима, јер досуђени износ тужиоцу са становишта тужене је превисоко одмерен.

Одредбом члана 200 став 1 Закона о облигационим односима прописано је да ће за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица као и за страх суд, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству, док је ставом 2 истог члана прописано да ће приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Накнада нематеријалне штете има за циљ материјалну сатисфакцију због повреде уставом заштићених права и добара, као што су слобода и права личности. Душевни болови због повреде слободе и права личности услед неоснованог лишења слободе представљају јединствен вид штете који обухвата све штетне последице нематеријалне штете везане за личност оштећеног. Накнаду штете суд одмерава узимајући у обзир све објективне и субјективне околности, као што су дужина трајања неоснованог лишења слободе, притворски услови, тежина и природа кривичног дела које је оштећеном стављено на терет, углед који је оштећени уживао у својој животној и радној средини, његову животну доб у време лишења слободе, породично стање, занимање и друге чиниоце које у сваком конкретном случају утичу на природу, тежину и трајање психичких болова изазваних неоснованим лишењем слободе.

Право на накнаду штете због неоснованог лишења слободе представља сатисфакцију којом се ублажавају поремећаји у духовној сфери оштећеног. Сврха и циљ накнаде нематеријалне штете није репарација, већ сатисфакција за претрпљену нематеријалну штету да би се у мери у којој је то могуће код оштећеног успоставила психичка и емотивна равнотежа, која је постојала пре штетног догађаја. Правична новчана накнада не сме бити циљ, већ средство за ублажавање претрпљене нематеријалне штете и не сме погодовати тежњама неспојивим са њеном природом и

друштвеном сврхом. То није цена бола који се трпи и не представља супституцију имовинских вредности уместо личних добара.

Са становишта Апелационог суда, имајући у виду све околности конкретног случаја које је ценио и првостепени суд, а пре свега време које је тужилац провео у притвору (121 дан), врсту и тежину кривичног дела које му је стављено на терет, да је у питању млад човек, услове боравка у притвору и негативан утицај боравка у притвору како на тужиочев живот, као и чињеницу да је тужилац био неосуђивано лице што је констатовано у наредби о спровођењу истраге од 14.2.2019. године, правилно је првостепени суд тужиоцу у време пресуђења признао правичну новчану накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободe у досуђеном износу од 750.000,00 динара, водећи рачуна да таква накнада има за циљ материјалну сатисфакцију због повреде Уставом заштићених права, каква су права личности, као и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Како се ни осталим жалбеним наводима не доводи у сумњу правилност одлуке првостепеног суда у потврђујећем делу, другостепени суд је применом одредбе члана 390 у вези са чланом 387 став 1 тачка 2 Закона о парничном поступку одлучио као у првом ставу изреке ове пресуде.

Међутим, основано се жалбом тужене указује на погрешну примену материјалног права приликом одлучивања о трошковима парничног поступка.

Одредбом члана 154 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да ће суд приликом одлучивања који ће се трошкови накнадити странци, узети у обзир само оне трошкове који су били потребни ради вођења парнице. О томе који су трошкови били потребни, као и о висини трошкова, одлучује суд ценећи све околности. Одредбом члана 163 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да о накнади трошкова одлучује суд на одређени захтев странке, а ставом 2 истог члана прописано је да је странка дужна да у захтеву определи врсту и износ трошкова за које тражи накнаду.

Тужиоцу заступаном од стране пуномоћника из реда адвоката сходно члановима 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку, сразмерно успеху у спору припадају трошкови за састав тужбе у износу од 9.000,00 динара, на име заступања на два одржана рочишта (дана 3.11.2020.године и 23.3.2021.године) у износу од по 10.500,00 динара, на име таксе на тужбу и одлуку износ од по 36.800,00 динара, укупно 103.600,00 динара, према АТ и ТТ важећој у време пресуђења са законском затезном каматом почев од дана извршности одлуке, па до исплате, у складу са члановима 277 став 1 и 324 став 2 Закона о облигационим односима, у вези са чланом 2 и 3 Закона о затезној камати.

На основу изнетог, применом члана 401 тачка 3 Закона о парничном поступку, одлучено је као у другом ставу изреке.

Како је тужена успела у жалбеном поступку у незнатном делу, а издатак тужиоца за састав одговора на жалбу не представља нужни трошак у смислу члана 154 став 1 Закона о парничном поступку, применом члана 165 став 1 у вези са члановима 153 став

1 и 154 Закона о парничном поступку одбијени су као неосновани њихови захтеви за накнаду трошкова другостепеног поступка, одлуком садржаном у трећем ставу изреке.

Председник већа-судија
Сања Агатоновић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић